

Rok 2020 stratil prívlastok olympijský

Igor Kováč

Olympijské hry v Tokiu sa dočkali málo vítaného historického primátu. Po tom, čo vírus COVID-19 dokázal paralyzovať život vo väčšine sveta a zásadným spôsobom doslova zastavil globálne športové dianie, Medzinárodný olympijský výbor (MOV) musel tiež pochopiť, že jeho vlajkové podujatie nemá zázračnú imunitu a musí sa zaradiť do zástupu k ostatným podujatiam, ktoré čaká nevyhnutný odklad. Tokijské hry sú tak prvé, ktoré museli byť preložené na iný termín. Tokio pritom už o jedny hry prišlo, a to v roku 1940 v dôsledku druhej svetovej vojny. Z rovnakých dôvodov boli pre svetové vojny zrušené aj OH v rokoch 1916 a 1944.

Rok 2020 tak stratil prívlastok „olympijský“. Je síce pravda, že MOV stihol ešte v januári uskutočniť zimnú verziu olympijských hier mládeže v Lausanne. Ako olympijský sa však odjakživa zvykol označovať iba rok, v ktorom sa organizuje „veľká“ zimná či letná olympiáda, a nie ich kontinentálne či mládežnícke deriváty. Na základe rozhodnutia MOV budú môcť japonskí organizátori aj o rok používať označenie OH 2020. História si však bude navždy pamätať, že sa v tom roku vôbec nekonali.

Ťažko dosiahnuté rozhodnutie

Rozhodnutie o odklade hier sa nerodilo vôbec ľahko. MOV dlhú dobu vyčkával a otáľal s nevyhnutným výsledkom, ktoré už niektoré medzinárodné športové federácie (MŠF) v súvislosti s ich podujatiami dávno vykonali. Miestami to vyzeralo, akoby MOV veril, že okolo olympijských hier sa vznáša akási zvláštna aureola, ktorá z nich robí niečo tak výnimočné a nedotknuteľné, že sa im starosti „bežného“ sveta musia jednoducho vyhýbať. Vývoj jednoznačne ukázal, že tento idealistický obraz má veľmi ďaleko od pravdy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) varovala, že to, čo by tokijská „Petriho miska“ v lete 2020 bola schopná nakultivovať, by mohlo mať nedežierne následky.

Situáciu pochopil aj šéf Svetovej atletiky Sebastian Coe, ktorý na základe rozsiahleho prieskumu medzi svetovými atlétmi dospel

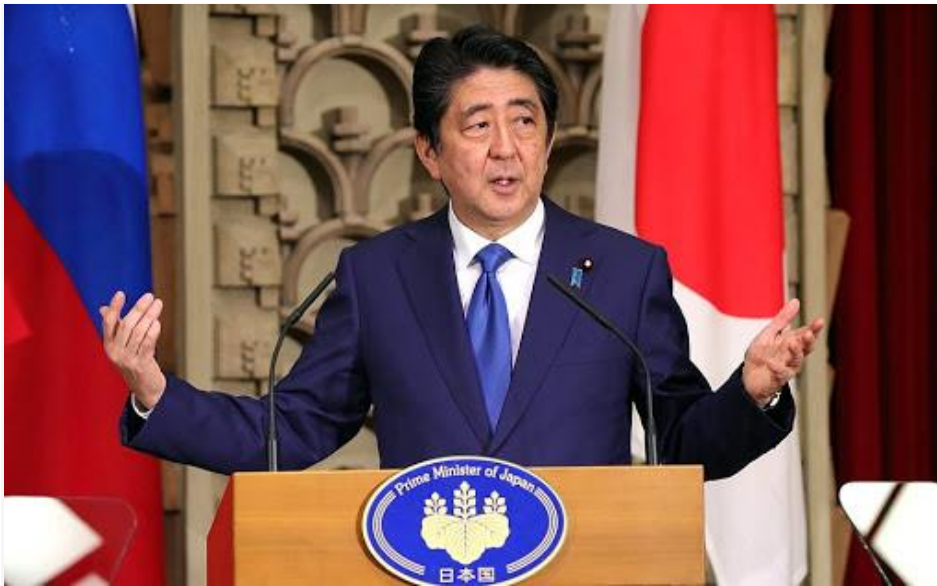
k rozhodnutiu, že preloženie hier je to najlepšie možné riešenie a listom v tomto duchu apeloval aj na prezidenta MOV.

Okrem medzinárodných športových federácií túto situáciu pochopili aj národné olympijské výbory (NOV). Ten kanadský verejne deklaroval ako prvý, že v lete tohto roku svojich športovcov do Japonska nebude posilať. Podobne aj austrálsky NOV odporučil svojim športovcom, aby svoju prípravu smerovali k olympijským hrám v roku 2021. Najmä tento krok bol považovaný za jasný indikátor toho, kam sa bude situácia okolo tokijských hier uberať. Šéf Austrálskeho olympijského výboru John Coates je totiž aj viceprezident MOV a šéf koordinačnej komisie hier v Tokiu a zároveň blízky „spojenec“ Thomasa Bacha, takže bol nepochybne veľmi dobre informovaný o reálnych možnostiach.

Na poslednú chvíľu sa k celému radu NOV pridal s rovnakým odporúčaním o preložení hier aj ten americký, takže bolo jasné, že americké televízie sa musia toto leto pripravovať na úplne iný scenár. Práve potreby amerických vysielateľov mohli byť dôvodom, prečo sa americký NOV nepostavil do líderskej pozície, a ako prvý nedeklaroval neúčast' svojich športovcov na tohtoročných hrách. Spoločnosť NBC zaplatila MOV miliardy za vysielacie práva až do roku 2032. Dá sa teda logicky predpokladať, že hry sa síce môžu uskutočniť bez ruských, slovenských či napríklad etiópskych športovcov, ale iba ťažko bez tých z USA. Keď sa však viacero športovo silných krajín aj bez MOV rozhodlo na hrách tento rok neštartovať, bolo zrejmé, že na hry čaká nová, doposiaľ nepoznaná alternatíva.

Záchrana Abeho dieťaťa

Nemalý podiel na váhavom prístupe MOV mali aj japonskí organizátori na čele s japonským premiérom Šinzóm Abem. Ten je historicky najdlhšie slúžiaci premiér Krajiny vychádzajúceho slnka a je všeobecne známe, že tokijské hry sú jeho „dieťaťom“. Abe bol pri tom, keď bolo treba lobovať za Tokio pri voľbe dejiska v roku 2013. Abe bol súčasťou prezentácie Tokia na záverečnom ceremoniáli OH 2016 v Rio de Janeiro. Na hry sa „oficiálne“ minulo 12 miliárd dolárov (kandidatúra počítala so 7,8 miliardami). Posledný audit však hovorí dokonca o 26 miliardách. Z pohľadu japonského premiéra sa tak hry jednoducho nemôžu skončiť fiaskom. Akékoľvek zlyhanie či neúspech spojený s nimi by sa pre neho rovnal politickej katastrofe.

Pokiaľ teda japonskí organizátori a Šinzó Abe deklarovali odhodlanie zorganizovať hry v pôvodnom termíne, bolo jednoducho zložité z pozície MOV presadzovať niečo iné. Pod tlakom šíriaceho sa ochorenia vo svete však aj japonský premiér dospel k zmene názoru a začal verejne počítať aj s alternatívou preloženia OH. Pôvodný plán na sklonku marca bol v priebehu štyroch týždňov analyzovať dopady variantov s rôznymi termínmi konania. Iniciatíva medzinárodných športových federácií a niektorých NOV o preložení hier na budúci rok však podstatne urýchlila dohodu MOV a japonského organizátora.

Dopady preloženia tokijských hier

Je namieste si uvedomiť, že olympijské hry v súčasnej podobe sú predovšetkým marketingovo-mediálny produkt s rodným listom vystaveným v kalifornskom Los Angeles počas OH 1984. Navyše, na jeho finančnom úspechu závisí existencia podstatnej časti celosvetového olympijského hnutia. Svoje o tom vie Thierry Sprunger, bývalý šéf financií MOV v rokoch 1994 až 2011.

Podľa jeho vyjadrenia, MOV dokáže finančne fungovať bez príjmov z tokijských hier až do ZOH 2022 v Pekingu a OH 2024 v Paríži. To sa však týka organizácie hier ako takých. Oveľa väčšie problémy by malo olympijské hnutie ako celok. Iba 10 z 28 letných medzinárodných športových federácií je totiž finančne nezávislých na príjmoch MOV. Zvyšných 18 federácií, z ktorých mnohé stratia aj príjmy z podujatí v roku 2020, budú blízko k bankrotu, ak od MOV nedostanú podiel zo zisku z Tokia.

Časť ziskov MOV smeruje aj na podporu fungovania národných olympijských výborov. Týka sa to predovšetkým NOV v 120 rozvojových krajinách, pre ktoré príspevok MOV predstavuje podstatnú časť financovania ich fungovania na jedno štvorročné obdobie. Niektoré NOV z rozvinutých krajín sú zase úplne odkázané na príjmy s medzinárodného alebo lokálneho sponzoringu (napr. v Španielsku). Situácia okolo hier v Tokiu môže ich fungovanie tiež zásadne ohrozovať. Týka sa to aj toho amerického, ktorý už požiadal federálnu vládu o bezprecedentnú finančnú pomoc vo výške 200 miliónov dolárov. To sa stretlo s nemalou kritikou, keďže USOPC je najbohatší NOV na svete a jeho potreby by nemali byť uprednostňované v dobe, keď rapídne stúpa počet nezamestnaných Američanov.

MOV má síce poistenie pre prípad zrušenia hier. Vzhľadom na skutočnosť, že olympijské hry sú mimoriadne veľké a komplexné podujatie, poistiť bolo možné len zlomok príjmov z OH. V roku 2002 bol na žiadosť vtedajšieho prezidenta MOV J. Roggeho založený aj vlastný poistný fond. Doň však putuje iba malá časť z 10 %, ktoré si MOV tradične necháva na svoje fungovanie z príjmov za každé štvorročné obdobie (90 % sa distribuuje organizátorom OH a ZOH, MŠF a NOV). Akýkoľvek výpadok príjmov by tak mohol mať priam fatálny dopad na podstatnú časť olympijského hnutia.

Práve z týchto dôvodov MOV vytrvalo deklaroval, že zrušenie hier nikdy nebolo alternatívou, ktorá by bola na programe dňa. Presunutie hier o rok však tiež so sebou prináša výzvy a riziká, ktoré nebude jednoduché eliminovať.

Americká televízia NBC má už teraz zazmluvnené reklamy za viac ako miliardu dolárov na podujatie počas tohto leta. Tokijský organizačný výbor získal rekordné tri miliardy z domáceho sponzoringu a nervozita japonských firiem, ktoré očakávali, že sa im toto leto investované peniaze vrátia, by sa dala krájať.

Organizátori OH 2024 už teraz počítajú s výpadkom sponzorských príjmov v budúcom roku. Minulý rok sa pritom už vzdali 100-miliónového kontraktu s ropnou spoločnosťou Total, pretože parížska starostka nechce mať do hier zaangažované spoločnosti využívajúce fosílnu palivá. Paríž pritom potrebuje získať 1,3 miliardy z domáceho sponzoringu, a čas na dosiahnutie tohto cieľa sa kráti. V dôsledku

vplyvu vírusu na svetové trhy pritom nie je isté, či bude vôbec postačovať.

Presunutie tokijských hier na budúci rok so sebou prináša aj prvé konflikty olympijských sponzorov. Americká letecká spoločnosť Delta Airlines podpísala s organizátormi OH 2028 kontrakt na 400 miliónov dolárov, ktorý zahŕňa aj pozíciu oficiálneho dopravcu pre americký NOV. Kontrakt nadobúda platnosť 1. januára 2021. Pre OH 2020 v Tokiu je však oficiálnym dopravcom amerického NOV letecká spoločnosť United Airlines, ktorá je jeho partnerom posledné štyri desaťročia.

MOV a japonskí organizátori budú čeliť aj nezanedbateľným operačným a logistickým výzvam. Je zrejmé, že bude potrebné zabezpečiť desiatky tisíc hotelových izieb, ktoré boli pôvodne rezervované pre tohtoročné hry. Prenájmy a údržbu športovísk bude potrebné predĺžiť tiež o viac než rok, podobne ako fungovanie organizačného výboru. Najväčšie otázky vyvoláva Olympijská dedina, ktorá bola budovaná ako súkromné ubytovanie. Niektoré byty v obytných blokoch už majú svojich majiteľov, ktorí očakávajú, že sa do nich koncom roka budú môcť nasťahovať. T. Bach sa vyjadril, že nevie zaručiť, aby sa dedina dala použiť aj budúci rok. Japonskí organizátori veria, že to bude realizovateľné. Ak sa im však nepodarí zabezpečiť potrebný odklad, je zrejmé, že na športovcov bude musieť čakať iná alternatíva. Možno v podobe výletných lodí, aké boli s úspechom použité počas minuloročnej univerziády v Neapole.

Výletná loď MSC LIRICA bola použitá ako ubytovanie športovcov počas minuloročnej letnej univerziády v Neapole. Foto: Wikimedia

Športové federácie podporujú odklad hier

Olympijské hry v roku 2021 majú, pochopiteľne, vplyv aj na kalendár športových podujatí. Situácia sa bytostne dotýka hlavne dvoch z troch športových odvetví, ktoré patria v renkingu MOV do najvyššej A-kategórie. Plavecké majstrovstvá sveta má totiž v júli budúceho roka hostiť japonská Fukuoka a atletický svetový šampionát sa má v auguste 2021 uskutočniť v americkom Eugene. MS v treťom olympijskom „áčkovom“ športe - v športovej gymnastike - sa majú uskutočniť až v druhej polovici októbra v kodanskej Royal aréne.

Medzinárodná plavecká federácia (FINA) o prípadnom preložení šampionátu na rok 2022 odmieta uvažovať. Svetová atletika (WA) sa tiež nechce vzdať dlho očakávaného a historicky prvého šampionátu na pôde atletickej veľmoci USA. Pozitívna správa však je, že ihneď po oznámení rozhodnutia o presunutí OH na budúci rok dotknuté federácie deklarovali podporu MOV a svoju pripravenosť termíny šampionátov v roku 2021 olympijským hrám prispôbiť.

Je nepochybné, že za normálnych okolností by bol iný variant asi len ťažko možný. MOV už dlho preferuje organizáciu hier v mesiacoch júl a august, ktorý vyhovuje predovšetkým jeho mediálnym partnerom. V tomto duchu sa vyjadril aj viceprezident MOV John Coates, ktorý navrhuje, aby hry budúci rok prebehli medzi Wimbledonom a US Open. Posledné hry, ktoré sa uskutočnili mimo toto obdobie, boli septembrové OH 2000 v Sydney. Z pohľadu televízií to však nefungovalo tak, ako sa očakávalo. V prípade tokijských hier v podobnom termíne by to vyvolalo konflikt hlavne na americkom televíznom trhu, a to s ligou amerického futbalu NFL, ktorá je dnes oveľa väčším a silnejším biznisom ako pred 20 rokmi. Deň po oznámení o preložení tokijských hier sa však Thomas Bach nechal počuť, že hry sa na budúci rok nemusia obmedziť iba na letné mesiace, takže variant s teplotne prijateľnejšími májovými či júnovými hrami je stále možný.

Preložené tokijské hry majú dopad aj na činnosť SOŠV

Je pochopiteľné, že novej situácii sa musia prispôbiť aj jednotlivé NOV. Ten slovenský s presunutím OH v Tokiu na budúci rok čaká obzvlášť nezávideniahodná situácia. Popri príprave účasti slovenských športovcov na tokijských hrách ho totiž čaká aj nová úloha zabezpečiť účasť na Svetových hrách neolympijských športov v americkom Birminghame. Počtom účastníkov a krajín sú pritom porovnateľné so zimnými a počtom športov s letnými olympijskými hrami. Navyše sa

majú uskutočniť 15. - 25. júla 2021. Medzinárodná asociácia, ktorá tieto hry zastrešuje, pritom považuje akékoľvek úvahy o zmene termínu stále za predčasné.

Do portfólia budúcoročných „olympijských“ podujatí patria aj Svetové plážové hry, ktorých premiérové vydanie sa uskutočnilo minulý rok v katarskej Dohe. Podujatie v roku 2021 by sa malo uskutočniť v Ázii s tým, že zatiaľ jediným známym kandidátom je Hongkong.

To, že budúci rok bude pre SOŠV viac než náročný, umocňuje aj skutočnosť, že v júli budúceho roka má Banská Bystrica hostiť aj letný EYOF. V prípade, že sa tokijské hry uskutočnia v júlovom alebo augustovom termíne, to môže situáciu ešte viac skomplikovať. Alternatívne riešenie by mohlo byť preloženie EYOF na rok 2022, čo by s ohľadom na súčasnú celosvetovú situáciu nemuselo byť pre Európske olympijské výbory (EOV) neprijateľné. V roku 2022 nás vo februári čakajú zimné olympijské hry v Pekingu a na prelome októbra a novembra v OH mládeže v senegalskom Dakare, čo vyzerá prijateľnejšie, ako podujatiami nabitý budúcoročný kalendár. Nepochybne by to poskytlo viac času aj samotným organizátorom v Banskej Bystrici, ktorí čelia šibeničným termínom po tom, čo prevzali organizáciu podujatia po Košiciach. Nádej vyvoláva skutočnosť, že SOŠV už plánuje s EOV v tejto súvislosti rokovať.